

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

w sprawie **G. M.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 10 maja 2022 r.,

wniosku obrońcy skazanego

o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z

dnia 19 marca 2020 r., sygn. akt III K [...], zmienionym wyrokiem Sądu

Apelacyjnego w [...] z dnia 2 marca 2021 r., sygn. akt II AKa [...]

na podstawie art. 544 § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić wniosek,

**2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. R. K. -
Kancelaria Adwokacka w W. - kwotę 442,80 zł (czterysta
czterdzieści dwa złote i osiemdziesiąt groszy) w tym 23% VAT
tytułem wynagrodzenia dla obrońcy z urzędu za czynności
wykonane w postępowaniu wznowieniowym,**

**3. zwolnić wnioskodawcę od ponoszenia kosztów sądowych
postępowania wznowieniowego, obciążając nimi Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Obrońca G. M. ustanowiony w sprawie z urzędu wniósł w dniu 5 listopada 2021 r. wniosek o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym

wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 2 marca 2021 r., sygn. akt II AKa [...], którym zmieniono wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 19 marca 2020 r., sygn. akt III K [...]. Wskazał w nim, że w przedmiotowej sprawie ujawniły się nowe dowody nieznane dotychczas w postępowaniu, którymi są pisma sporządzone przez pokrzywdzoną K. M., a z których wynika, że co najmniej część jej zeznań składanych w postępowaniu sądowym może nie odpowiadać rzeczywistości. Wskazał na treść prośby pokrzywdzonej o ulaskawienie G. M. oraz wnioszek o zgodę na widzenie złożony do Sądu Okręgowego w B.. Zdaniem obrońcy oświadczenia te pozwalają na podważenie ustaleń dokonanych przez sądy obu instancji w sprawie, w zakresie winy skazanego, a więc zasadne jest wznowienie postępowania karnego i zweryfikowanie zeznań złożonych w sprawie przez pokrzywdzoną ze składanymi obecnie oświadczeniami. Wnioskodawca oparł swój wniosek na przesłance z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. w zw. z art. 542 § 1 k.p.k.

Prokurator w złożonej 10 stycznia 2022 r. odpowiedzi na wniosek wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek złożony w niniejszej sprawie nie może zostać uwzględniony.

Zgodnie z dyspozycją art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że a) skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze, b) skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary, c) sąd umorzył lub warunkowo umorzył postępowanie karne, błędnie przyjmując popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu.

Jednocześnie, przez nowe dowody należy rozumieć nie tylko nieznane przedtem źródło dowodowe (np. świadek), lecz również nieznaną środek dowodowy (np. zeznanie świadka), i to niezależnie od tego, czy pochodzi on ze znanego, czy też nieznanego źródła dowodowego (np. nowe fakty zawarte w zeznaniach świadka przesłuchanego w postępowaniu pierwotnym, który złożył zeznania w innym toczącym się postępowaniu). W istocie nowy dowód to nowy środek dowodowy,

gdyż nieznane źródło dowodowe dostarcza zawsze nieznanego przedtem środka dowodowego. Nie ulega wątpliwości, że immanentną konsekwencją „nowego” dowodu jest nowa informacja o faktach. Wówczas są to nowe dowody dotyczące nowych faktów. Wspomnieć jednak również wypada, że nowe fakty mogą być nie tylko zawarte w nowych dowodach, lecz mogą także wynikać z dowodów już przeprowadzonych. W tym kontekście nowe fakty to nowe okoliczności, które wynikają ze znanych uprzednio dowodów, źródeł dowodowych (np. nowe fakty ujawnione przez świadka przesłuchanego w postępowaniu pierwotnym).

Czyniąc na wstępie te uwagi o charakterze ogólnym, podkreślić również należy, że podstawy wznowienia określone w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a, b i c k.p.k. to takie nowe fakty lub dowody, które wskazują na zaistnienie określonej pomyłki sądowej. Nowe fakty lub dowody powinny więc wskazywać na wysokie prawdopodobieństwo uniewinnienia skazanego po wznowieniu postępowania albo skazania go za przestępstwo zagrożone karą łagodniejszą, albo wymierzenia łagodniejszej kary z uwagi na nieuwzględnienie poprzednio przyjętych okoliczności zobowiązujących do jej nadzwyczajnego złagodzenia, albo pominięcia jako błędnie przyjętych okoliczności wpływających na nadzwyczajne obostrzenie kary (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2018 r., sygn. akt III KO 90/17).

Oczywistym jest także, że to skazany, w razie powołania się na podstawę *de novis*, obarczony jest ciężarem uprawdopodobnienia zasadności wniosku o wznowienie postępowania, skoro wcześniej prawomocnym wyrokiem skazującym zostało obalone domniemanie niewinności oskarżonego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2017 r., sygn. akt II KO 35/15).

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy stwierdzić należy, że z samej treści wniosku i podniesionych tam okoliczności nie wynika by spełnione zostały warunki umożliwiające skuteczne wznowienie postępowania, oraz, że istnieje wysokie prawdopodobieństwo uniewinnienia skazanego po wznowieniu postępowania albo skazania go za przestępstwo zagrożone karą łagodniejszą, albo wymierzenia łagodniejszej kary. Wnioskodawca wskazuje na dwa pisma złożone do akt sprawy po prawomocnym wyroku skazującym - prośbę pokrzywdzonej o ulaskawienie G. M. oraz wniosek o zgodę na widzenie złożony do Sądu Okręgowego w B.. W pierwszym z nich K. M. prosząc o ulaskawienie ojca i

wskazując na chęć tworzenia wraz z ojcem normalnej rodziny oświadcza, że ma do siebie żal o to, że będąc nastolatką uległa podpowiedziom innych osób obciążając go zeznaniami o rzeczach, „z których wiele tak na prawdę nie miało miejsca” oraz, że nie miała świadomości jakie będzie to miało duże konsekwencje dla ojca. W piśmie z dnia 27 lipca 2021 r., zawierającym prośbę o zgodę na widzenie z ojcem skierowaną do Sądu Okręgowego w B. pokrzywdzona wskazuje: „Tak jak pisałam już we wcześniejszych pismach większość oskarżeń za które został skazany mój tata nigdy nie miała miejsca. Byłam wtedy młoda i głupia, pod wpływem innych osób, które jak wtedy myślałam chcą tylko aby Policja postraszyła mojego tatę, ponieważ tata był wtedy surowy... Jakbym mogła cofnąć czas to, bym nigdy nie oskarżyła mojego taty. A teraz boję się konsekwencji jakie mogę ponieść.”

Jednocześnie jednak, jak wynika z akt sprawy, pokrzywdzona K. M. odmówiła złożenia zeznań w postępowaniu sądowym, a w konsekwencji dowód z jej zeznań pominięto, zaś podstawą skazania G. M. były inne dowody uznane za wiarygodne w tej sprawie. W szczególności, w piśmie z dnia 12 stycznia 2020 r. K. M. odmówiła składania zeznań w sprawie (k. 1009), w konsekwencji czego Sąd Okręgowy w B. odstąpił od jej przesłuchania, a postanowieniem z dnia 6 marca 2020 r. wydanym na rozprawie oddalił wniosek dowodowy zmierzający do wzywania pokrzywdzonej na rozprawę celem weryfikacji oświadczenia pokrzywdzonej o korzystaniu z prawa do odmowy składania zeznań. Z kolei w piśmie które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 9 grudnia 2020 r. K. M. wniosła o zniesienie zakazu kontaktów i jednocześnie wskazała, że „Cały czas odmawiam w sprawie składania wyjaśnień tak jak napisałam to w piśmie do Sądu Okręgowego w B....” (k. 1117v). Także we wspomnianym wniosku o ułaskawienie, w którym zawarte jest wskazanie na częściową nieprawdziwość pierwotnych oskarżeń pokrzywdzona wprost wskazuje: „Po moich zeznaniach już nigdy nie chciałam żeby przesłuchiowano mnie w Sądzie i z resztą teraz też nie chcę.” (k.1173). Brak woli składania zeznań w niniejszej sprawie oraz obawa przed ich konsekwencją wynika także wprost z ostatniego złożonego pisma z dnia 27 lipca 2021 r., w tym ze stwierdzenia „A teraz boję się konsekwencji jakie mogę ponieść.” Wnioskodawca formułując wniosek o wznowienie postępowania nie przedstawia również żadnego oświadczenia pokrzywdzonej, ani w inny sposób nie podejmuje

próby wykazania, że K. M. gotowa jest zrezygnować z prawa do odmowy składania zeznań i złożyć zeznania w sprawie. Dostrzec należy, że skoro podstawą wyroku skazującego było dokonanie ustaleń faktycznych na podstawie innych dowodów niż zeznania pokrzywdzonej, które przecież choć pierwotnie złożone w postępowaniu przygotowawczym zostały przez Sąd Okręgowy pominięte, że względu na późniejszą i to konsekwentną odmowę składania zeznań przez pokrzywdzoną, to jednoznaczny brak woli ze strony K. M. do ich złożenia przesądza o niezasadności wniosku. Wreszcie sama pokrzywdzona wskazuje w swych wypowiedziach, nie tyle na to, że nie doszło do popełnienia przypisanych skazanemu czynów, lecz że część z wskazywanych przez nią oskarżeń nie było prawdziwe. Załączone zatem do sprawy jej oświadczenia nie mogą zatem samoistnie prowadzić do wznowienia postępowania.

Dla potencjalnego choćby obalenia wiarygodności dowodów zgromadzonych w sprawie niezbędne są inne dowody, których wiarygodność ocenić musi sąd w świetle całokształtu materiału zgromadzonego w sprawie, w tym także zgromadzonych opinii biegłych. Nie można uznać by mogły być nimi wskazane wyżej pisma pokrzywdzonej, skoro konsekwentnie podtrzymuje ona brak woli złożenia zeznań. Brak jest zatem w tym układzie przesłanek do przyjęcia, że przesłuchanie pokrzywdzonej jest możliwe, a tym samym by ujawnił się w sprawie nowy dowód w rozumieniu art. 540 § 1 pkt. 2 lit. a k.p.k. Dopiero potencjalne, jednoznaczne oświadczenie woli pokrzywdzonej wskazujące na decyzję o rezygnacji z prawa do odmowy zeznań, chęć ich złożenia oraz wskazanie okoliczności i faktów do jakich się mają odnosić wskazywać mogą na potrzebę i prawdopodobieństwo skuteczności wznowienia prowadzącego do uniewinnienia skazanego po wznowieniu postępowania albo skazania go za przestępstwo zagrożone karą łagodniejszą, albo wymierzenia łagodniejszej kary. Wniosek ten jest więc w świetle wskazanych okoliczności i ustaleń przedwczesny.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

Skazanego zwolniono od ponoszenia kosztów sądowych postępowania wznowieniowego oraz zasądzono na rzecz obrońcy z urzędu koszty zastępstwa procesowego.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

a.s.